

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3309/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.44.005/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Olasz Balázs ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló felszámolási eljárást a Fővárosi Törvényszék 29.Fpk.01-2013-003170/30. számú végzésével egyszerűsített módon befejezte, és az adós gazdasági társaságot megszüntette. Az elsőfokú bíróság a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 63/B. § (6) bekezdése alapján az indítványozót – aki az adós gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője volt – összesen háromszázegyezer-nyolcszázötven forint eljárási költség megfizetésére kötelezte, mivel az eljárás egyszerűsített felszámolással történő befejezésére álláspontja szerint irat- és vagyonhiány miatt került sor. Az indítványozó fellebbezéssel élt az őt marasztaló rendelkezés ellen. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.44.005/2016/3. számú végzésével az elsőfokú végzést részben megváltoztatva mellőzte az indítványozó fizetési kötelezettségét, továbbá megállapította, hogy a fellebbező indítványozó maga viseli a másodfokú eljárásban felmerült költségét. Indokolása szerint a volt vezető tisztségviselő költségviselési kötelezettségének a Cstv. 63/B. § (6) bekezdésében meghatározott feltételei közül az eljárás során egyik sem került megállapításra, ezért az elsőfokú bíróság alaptalanul kötelezte azok viselésére a volt vezető tisztségviselőt. A másodfokú eljárásnak a fellebbezőnél felmerült költségeire vonatkozó döntését a bíróság azzal indokolta, hogy bár a fellebbezés eredményes volt, pervesztes fél hiányában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. § (1) bekezdése alapján a költség viselésére senkit nem lehetett kötelezni.
- [3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában a másodfokú végzésnek azt a rendelkezését sérelmezte, amely őt a másodfokú eljárásban felmerült költségeinek viselésére kötelezte. Állítása szerint a döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében a tisztességes eljáráshoz, illetve a jogorvoslathoz biztosított alapjogát, továbbá a B) cikk (1) bekezdésének első mondatát, valamint 28. cikkét. Hangsúlyozta, hogy „helyesen meghozott” elsőfokú döntés esetén nem lett volna szükség jogorvoslatra, és nem merültek volna fel költségei a fellebbezési eljárással kapcsolatban. Érvelése szerint a jogorvoslathoz való jog arra is kiterjed, hogy a sikeres fellebbezés a fellebbezőnek ne jelentsen többletkiadást. Azzal, hogy saját költségén volt kénytelen „korrigáltatni” a rossz elsőfokú határozatot, sérült jogorvoslathoz való joga. Álláspontja szerint a végzés támadott rendelkezése a 26. cikk (1) bekezdését is sérti azáltal, hogy a Pp. 78. § (1) bekezdésével sincs összhangban, mert annak alkalmazásával nem lehet a pernyertest a saját költségeinek viselésére kötelezni. Állítása szerint mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn amiatt, hogy a törvényalkotó nem rendelkezett a költségviselésre vonatkozó szabályok között arra az esetre, ha nincs pervesztes fél.

II.

- [4] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek politikai párt tagjai, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [5] Az Abtv. 56. § (1) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság tanácsa vizsgálata eredményeként a panaszt 2018. július 10. napján megtartott ülésén befogadta, mert úgy ítélte meg, az indítvány a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben azt az alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést (Abtv. 29. §) veti fel, hogy a jogorvoslathoz való jogból levezethető-e az eredményes jogorvoslat ingyenessége.
- [6] A panasz befogadhatóságának vizsgálata során a panasz egyes elemeivel kapcsolatban ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok az alábbi okokból érdemben nem vizsgálhatóak.
- [7] Az Abtv. 27. § értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. E rendelkezésből következik, hogy alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani.
- [8] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani {például 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3066/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [9]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]–[17]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}, az indítványozó a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére azonban nem a fenti összefüggésekben hivatkozott.
- [9] Az Alaptörvény 26. és 28. cikkének címzettjei a bíróságok, a bíróságokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, az indítványozó számára jogot nem biztosítanak, ezért ezeknek a rendelkezéseknek a sérelmére nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [10] 2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdés szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a)–f)* pontokba foglaltakat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezeknek a feltételeknek – hiánypótlásra történő felhívás ellenére – az indítvány csak részben tesz eleget. A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény megsértett rendelkezései körében csupán megjelölte a XIII. cikk (1) bekezdésének első mondatát és a XXVIII. cikk (1) bekezdését, de sem a tulajdonhoz, sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben további előadást nem tett. Így – többek között – nem jelölte meg sérelmének lényegét, az alapjogok alkotmányos tartalmát érintő indokot, érvet, álláspontot nem fejtett ki, vagyis nem is indokolta meg, hogy a támadott végzés miért

ellentétes az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztja felsorolása [...] nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ezen indítványi elemek tehát formai hiányosságok miatt nem feleltek meg a határozott kérelem követelményeinek: az indítványozó nem fogalmazott meg olyan alkotmányossági kérelmet, amely a megsérteni állított alapjogokkal összefüggésben az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának tárgya lehetne [Abtv. 52. § (2) bekezdés].

IV.

- [11] A jogorvoslathoz való jog sérelmét állító alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [12] 1. Az Alkotmánybíróság először a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmát kibontó gyakorlatát tekintette át, ennek során – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban (Indokolás [27]–[33]) foglaltak alapján – figyelembe vette az Alkotmány értelmezése során tett megállapításait is.
- [13] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy [...] ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” {5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186; 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]; 24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [19]}. A jogorvoslat által nyújtott jogvédelem hatékonyságához az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön, és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {ld. 22/2013. (VI. 2013.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a jogorvoslathoz való jog hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így korlátozást, vagy akadályt jelenthet e jog érvényesítésében valamely jogszabályi előírás, illetve a jogorvoslat terjedelme is {2/2013. (I. 23) AB határozat, Indokolás [35], [37]}. Az Alkotmánybíróság a 14/2015. (V. 26.) AB határozatában leszögezte azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi (Indokolás [32]). Ez utóbbi követelmény értelmében a jogalkalmazónak az adott eljárásra vonatkozó szabályok szerint a jogorvoslati eljárást le kell folytatnia, és a jogorvoslati kérelmet a jogszabályban foglaltak szerint érdemben meg kell vizsgálnia {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezt követően a támadott bírói döntés által érintett eljárásjogi összefüggéseket, illetve a döntés alapjául szolgáló szabályozási környezetet tekintette át.
- [15] 2. Az indítványozó egyszerűsített módon befejezett felszámolási eljárásban hozott bírói döntéssel kapcsolatban hivatkozott jogorvoslathoz való jogának sérelmére. A felszámolási eljárás olyan bírósági hatáskörbe tartozó polgári nemperes eljárás amelynek célja, hogy a fizetésektelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők a Cstv.-ben meghatározott módon kielégítést nyerjenek [Cstv. 1. § (3) bekezdés, 6. § (1) bekezdés]. A felszámolás egyszerűsített módon történő befejezésére a Cstv. 63/B. § (1) bekezdés szerint akkor kerül sor, ha az adós vagyona a várható felszámolási költségek fedezetére sem elegendő, vagy a nyilvántartások, illetőleg a könyvvezetés hiánya miatt a felszámolási eljárás az általános szabályok szerint technikailag lebonyolíthatatlan.
- [16] A polgári nemperes eljárások a polgári eljárások egyik csoportját alkotják, ezért a polgári peres eljárással közös jellemzőik mellett azoktól számos vonatkozásban eltérést is mutatnak, ez a kettősség pedig az alkalmazandó eljárási szabályok tekintetében is megmutatkozik. A nemperes eljárásoknak az elbíráláskor hatályos jogban nem volt egységes kódexe, a nemperes eljárásokra vonatkozó szabályozás lényege szerint az egyes eljárásokról különböző szintű jogszabályok rendelkeztek azzal, hogy néhány általános szabályt a jogalkotó külön jogszabályokban megfogalmazott. Ilyen általános szabályt tartalmazott a 2017. december 31. napjáig hatályban volt 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet 13. § (3) bekezdése is, amelynek értelmében – amennyiben az egyes nemperes eljárásokra vonatkozó jogszabályok másként nem rendelkeznek vagy az eljárás nemperes jellegéből más nem következik – a nemperes eljárásokban is a Pp. szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Cstv.-nek az elbíráláskor hatályos 6. § (3) bekezdése a felszámolási eljárásra vonatkozóan megerősítette az előbb felhívott általános

szabályt, amikor úgy rendelkezett, hogy azokban az eljárási kérdésekben, amelyeket a törvény külön nem szabályozott, a Pp. rendelkezései – a polgári nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel – megfelelően irányadóak.

- [17] A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felszámolási eljárásban a perköltség kérdésében a Pp. szabályait kell alkalmazni. A Pp. 75. § (1) bekezdése szerint perköltség – a törvényben meghatározott kivételektől eltekintve – minden költség, ami a felek célszerű és jóhiszemű magatartásával kapcsolatosan akár a bíróság előtt, akár a bíróságon kívül merült fel. A Pp. 77. § (2) bekezdése szerint a bíróság a perköltség viseléséről az ítéletben, vagy az eljárást befejező egyéb határozatban hivatalból dönt. A Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pereszes felet kell kötelezni, ez alól annyiban van helye kivételnek, amennyiben a 80–83. §-ok eltérően rendelkeznek, vagy a törvény egyéb kifejezett rendelkezése a költséget a per eldöntésétől függetlenül másnak a terhére rója.
- [18] A Pp. a polgári perekre vonatkozó eljárási szabályok kódexe. A polgári per az egyik, de nem az egyetlen lehetséges formája, kerete az igényérvényesítésnek. Egy jogvita megoldásához – kivételekkel ugyan, de – nincs szükség feltétlenül peres eljárásra, amennyiben azonban a jogvita eldöntése céljából per indul, annak szükségképpen alanyai a bíróságon kívül az ellenérdekű felek (felperes és alperes), akiknek a részvétele nélkül nem beszélhetünk perről [a perindítás joghatásai is csak akkor állnak be, amikor az ellenféllel a bíróság közli a keresetet (Pp. 128. §)]. A perköltségviselésnek a pereszeshez kapcsolódó általános szabálya [Pp. 78. § (1) bekezdés] az előbbi sajátosságokra is figyelemmel az ún. kiegyenlítési elven alapul, amely szerint a perköltség megtérítése iránti igény azáltal keletkezik, hogy az igényérvényesítés során a később pernyertesnek minősülő fél oldalán olyan költségek keletkeznek, amelyek az ellenérdekű fél jogellenes, indokolatlan vagy alaptalan magatartása hiányában nem merülnének fel. A peres eljárásokkal ellentétben a nemperes eljárásoknak nem általános jellemzője az ellenérdekű felek részvétele, sok eljárás egyoldalú kérelemre indul, és egy vagy akár több, de azonos érdekű fél részvételével zajlik. A peres és nemperes eljárások között ebben az összefüggésben fennálló különbségre a nemperes eljárás során eljáró bíróságnak az eljárás során felmerült költségek viseléséről való döntése során figyelemmel kell lenni, a költség megtérítésére kötelezhető fél ugyanis csak az ellenérdekű felek részvételével folyó nemperes eljárásban állapítható meg.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az indítványozó által támadott bírói döntést vizsgálta meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszok elbírálása során az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként [24. cikk (1) bekezdés] a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntése a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával is az Alaptörvényben biztosított jogokat védi. Az alkalmazandó jog megválasztása, illetve az alkalmazott jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” [lsd. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]]. Az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés megválasztása és értelmezése ezért alapvetően törvényességi, és nem alkotmányossági kérdés. Jogalkalmazói tevékenységük során azonban a bírónak az Alaptörvény 28. cikke értelmében figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény rendelkezéseire is, mert a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. Az Alkotmánybíróságnak tehát a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon, amíg a jogértelmezés nem szűkíti le, nem korlátozza valamely Alaptörvényben biztosított jog gyakorolhatóságát, vagy tényleges érvényesülését [lásd 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]]. Az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]]. A jelen ügyben a fentiekből következően az Alkotmánybíróságnak nem a perköltségről való döntés jogszerűségét kellett vizsgálnia, hanem azt, hogy a támadott döntés sértette-e az indítványozó jogorvoslathoz való jogát.

- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozót jogorvoslati kérelmének benyújtásában nem korlátozta, hogy az eljárási szakasz kezdeményezésével egyidejűleg illetéket kellett lerónia, az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok szerint ehhez költségkedvezményt sem kellett igénybe vennie. A másodfokú eljárást a bíróság lefolytatta, az indítványozó fellebbezését érdemben elbírált, ennek eredményeként pedig az indítványozó fellebbezésben állított jogsérelmét orvosolta azzal, hogy mellőzte a jogerős végzésből az indítványozót marasztaló rendelkezést. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy a jogorvoslathoz való jog alkotmányos követelményeit, azaz a hatékony és tényleges jogorvoslatot a másodfokú bíróság eljárásával, illetve döntésével biztosította az indítványozó számára. Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a Pp. 77. § (2) bekezdése alapján a bíróságnak az eljárást befejező határozatában kell döntenie a perköltség viseléséről, ezért a jogorvoslati eljárás kezdeményezését, jelen ügyben a fellebbezés benyújtását, illetve a fellebbezés elbírálását a bíróságnak az eljárást befejező végzésben a költségről való döntése nem befolyásolhatta.
- [22] További kérdésként vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalma kiterjed-e polgári eljárásokban az eredményes jogorvoslat ingyenességére. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy más alkotmányos összefüggésben vizsgálta a perköltségviselésre vonatkozó szabályozást, és korábban kifejtett álláspontját ma is irányadónak tekinti [lásd 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [50]]. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a perköltség szabályozása csak akkor hozható összefüggésbe a tisztességes eljáráshoz való joggal, ha valamely személyi kör számára a bírói út igénybevétele a költségviselési szabályok miatt lehetetlenné válik [1518/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 570, 571; 181/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 588, 589; 1074/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 452, 455; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [50]]. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem foglalja magában az igazságszolgáltatással kapcsolatos működtetési költségeknek és a felek oldalán felmerülő kiadásoknak a felekre való áthárításának tilalmát, a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó követelmények nem azonosíthatóak a perkedéssel kapcsolatos költségviselési kockázat teljes mérvű kiküszöbölésével [1074/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 452, 455; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [50]].
- [23] Az Alkotmánybíróság ezeket a megállapításait a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben is irányadónak tekinti, mert megítélése szerint a költségviselés kockázata ugyanúgy terheli a jogorvoslati szakaszt kezdeményező személyt, mint azt, aki kérelmével, keresetével bírósághoz fordul. A költségviselésnek a polgári eljárásokra vonatkozó szabályozásból is adódó kockázata az ingyenesség követelményét a jogorvoslathoz való jog tekintetében sem teszi megállapíthatóvá. A jogorvoslathoz való jog sérelmét az Alkotmánybíróság megítélése szerint a perköltségviselésre vonatkozó szabályoknak csak az olyan értelmezése vethetné fel, amely a jogorvoslati jog tényleges érvényesítését korlátozná, vagy tenné lehetetlenné. Jelen ügyben ez nem volt megállapítható, az indítványozó nem is hivatkozott arra, hogy a másodfokú eljárásban felmerült kiadása jogorvoslati jogának érvényesítésében korlátozta volna.
- [24] Az indítványozó felvetésére az Alkotmánybíróság megvizsgálta azt is, hogy a jogorvoslat ingyenessége biztosítható lett volna-e a Pp. perköltség viselési szabályainak olyan értelmezésével, amely szerint eredményes jogorvoslat esetén az államot kell a perköltség (költség) viselésére kötelezni. A Pp. 78. § (1) bekezdése a perköltségviselés általános szabályának meghatározásán túl összefoglalóan tartalmazza az általános szabálytól való eltérést engedő rendelkezéseket is. Joghoz kötöttsége folytán a bíróság az államot is csak jogszabályban meghatározott esetekben kötelezheti a perköltség viselésére, mint ahogy jogszabályi rendelkezésen alapulhat csak az a bírói döntés is, amely az államra telepíti az egyes költségeket. Az indítványozó érvelésével ezen rendelkezések közül a Pp. 78. § (5) bekezdése hozható összefüggésbe, amely szerint a feleket nem lehet kötelezni olyan költségek viselésére, amelyek a bíróság érdekkörében felmerült – egyébként elhárítható – ok következtében keletkeztek. Ezeket a költségeket – külön jogszabályban meghatározott módon – az állam viseli. A bírói gyakorlat szerint (ld. BDT2006. 1336.) a bíróság érdekkörében felmerült ok miatti költségek közé azok tartoznak, amelyek a bíróság, mint intézmény működésének zavarával, rendellenességével, illetve adminisztrációs hibákkal kapcsolatosak (téves idézés, időpont elírás, kézbesítési zavarok, a tárgyalás hivatalbóli elhalasztásának esetei, betegség vagy más akadályoztatás stb.). Ennek az értelmezésnek a felülvizsgálatára azonban – alkotmányosági összefüggés hiányában – az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre [3212/2015. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [25] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy gyakorlatával egyértelművé tette: nem tartoznak a perköltség körébe azok a kiadások, amelyek a bírói ítélezési tevékenységének esetleges hibáival kapcsolatban merülnek fel. Az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében kifejtette, hogy nincs alanyi joga senkinek „az anyagi igazság érvényesülésére”, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírói ítélet sem legyen törvénytörő. Az Alkotmány

az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges – és az esetek többségében alkalmas – eljárásra ad jogot, a tisztességes eljáráshoz biztosít alanyi jogot, és nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz [lásd 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65; 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 376, 377; legutóbb 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [97]]. Ebből következik, hogy a bírói döntés jogszerűsége önmagában törvényességi, és nem alkotmányossági kérdés, a tisztességes eljáráshoz való jog körébe tartozó eljárási garanciák az igazság kiderítésére irányuló törekvés alkotmányos kereteit biztosítják csupán. A hibás döntés lehetőségével maga a jogrendszer is számol, ennek kiküszöbölésére biztosít a jogorvoslathoz jogot. A többfokú eljárás – amelynek egyes szakaszait egységes egészként kell alapul venni a jogszerű döntés szempontjából is – további alkotmányos garanciát jelent az anyagi igazságnak megfelelő döntéshez. Ezek az alkotmányos garanciák sem biztosítják azonban feltétlenül az anyagi igazságnak is megfelelő döntést, a hibás, téves, jogszabálysértő bírói döntés miatt indított jogorvoslati eljárás költségei ezért perköltséggént, nemperes eljárásban eljárási költséggént nem számíthatóak fel.

- [26] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem okozta az indítványozó jogorvoslathoz való jogának sérelmét a nemperes eljárásban hozott másodfokú döntés alapjául szolgáló azon jogértelmezés, amely költség viselésére kötelezhető ellenérdekű fél hiányában a fellebbező félre terhelte annak másodfokú eljárásban felmerült költségét, ezért az alaptalan alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/605/2017.

